

Akik építik — s akik pusztítják

A főváros tüdeje: a zöldterületek

Az Egészségügyi Világszervezet megállapítása szerint Budapest levegője egészségesebb, mint Párizs, Londoné, Berliné vagy New Yorké. Ezt elsősorban kedvező fekvésének, a Dunának, ennek a nagy levegőszállító folyosónak, de nem utolsósorban a több mint 10 millió négyzetméternyi zöldterületének köszönheti. Kétszer annyi zöldterület jut minden budapesti lakosra, mint a New York-i, a londoni, a római, vagy a brüsszeli polgárra.

Egészeiben igen kedvező ez a kép, még ha csak a Fővárosi Kertészeti Vállalat gondozásában levő 9 és félmillió négyzetméter nagyságú közparkot és a mintegy félmillió fával beültetett fasorokat tekintjük is. Sajnos, a megoszlás nem egyenletes. Budán 65, Pesten már csak 2,7 négyzetméter zöldterület jut egy lakosra. A legkedvezőtlenebb a zöldterületi megoszlás a VI. és VII. kerületben: lakosonként 0,34, illetve 0,24 négyzetméter.

Zöldfolyósók, gyűrűk, sávok

A főváros új rendezési terve hangsúlyozottan tiltja Buda zöldterületeinek, völgyeinek beépítését, sőt az I., II., XI. és XXI. kerület meghatározott részein a házak lebontása után a jelenlegi zöldterülethez kapcsolódó, úgynevezett zöldfolyósók nyitását írja elő. A pesti oldalon az egészségtelen, zsúfolt, a múlt században és a századfordulón felhúzott épületek szanálása után széles, belső zöld gyűrűt, a külterületeken gyümölcsöskertek és erdőszávok ültetését, de mindenekelőtt a sűrűn beépített területek fellazítását irányozza elő.

Fővárosunk levegője összetételében, hőmérsékletében, mozgásában és viszonylagos nedvességtartalmában más, mint a környező tájé. Porosabb, füstösebb, több benne a csírák és allergének száma. A város falai között 20 százalékkal kevesebb a fénysugárzás, különösen az ibolyántúli sugárzás. A budapesti levegőben lebegő pára és a szilárd anyagszemcsék akadályozzák a hőszugárzást. Emiatt a nyári meleg erősebb, páráltanabb, elviselhetetlenebb, mint a főváros környékén. Igaz viszont, hogy a tél éppen ilyen okok miatt néhány fokkal enyhébb.

Budapest különböző részein végzett koniméteres vizsgálatok során a Szent István park öntözött kavicsa fölött egy liternyi levegőben 70, a Múzeum-kert levegőjében 75 porszemlet számoltak meg. A Köztársaság téri játszótéren, 50 gyermek jelenlétében, ugyanennyi levegőben már 235 porszemlet találtak!

A por, füst, korom „fésűi”

A forgalmas utak és utcák levegőjének portartalma ennél sokkal nagyobb. A Múzeum körúton, a Kossuth Lajos utcában és a Váci utcában 680—1400, a Hunyadi János úton, az Alagút utcában és a Krisztina körúton 700—1800, a kőbányai és a józsefvárosi utcák nagy többségének levegőjében 800—2000 porszemlet számoltak. Ha a porszemek száma a levegő literjében 1000 fölé emelkedik, már érezhető a por, és a lélegzést is nehezíti.

A főváros levegője füstös és kormos is. A legtöbb füst és korom jelenleg Kőbánya, Csepel, Pesterzsébet, Újpest, azonkívül a Keleti, a Nyugati és a Déli pályaudvar fölötti levegőben található.

A növényzet — pázsit, virág, cserje és fa — táplálkozásakor nappal a levegőből elvonja a káros széndioxidot és frissítő oxigént lélegez ki. Azt a körülbelül 38 gramm széndioxidot, amit egy felnőtt egy órán belül kilélegzik, egy 25 négyzetméter felületű gyepp ugyanannyi idő alatt elnyeli. A zöldterületről ezenkívül állandóan hűvösebb levegő is áramlik a kövezeten, falfelületeken felmelegedett levegő helyére. Ez a légcserre elősegíti a város levegőjében összegyűlt motorgázok, füst és por eltávolítását. A nagy lombú fák és sűrű cserjék, s a locsolt, dús pázsitok a szó szoros értelmében kifésülik a levegőből a port és egyéb szennyező anyagokat. Mondhatni, a zöldterületek: Budapest tüdeje — felfogják és csökkentik az idogrendszert romboló zajt, rezgést és rázkódást is.

Vandálok a virágoskertben

Vannak azonban, akik az egészségünket szolgáló, esztétikai érzékünket gyönyörködtető zöldterületeket tudatosan, vandál módra pusztítják. A főváros zöldterületeinek fenntartására évente 52 és félmilliót költ a Kertészeti Vállalat. A pázsitrongálás, a cserjék, virágok,

játszóteri játékok és a pihenésre szolgáló padok tudatos pusztítása évről évre növekszik. 1965-ben két és félmillió, 1966-ban három-, 1967-ben négy millió volt a károk összege.

A Tabánban, a Vérmezőn és a Városliget keleti és északi felén például hiába állítják a tiltó táblát a pázsitba, jelezték, hogy a „füre lépni tilos!” — keresztül-kasul gázolnak a pázsiton. A családok pokrócot visznek ki, ráfeksznek és ott napoznak, szalonnáznak, vagy játszanak a gyerekekkel. A futballozó fiatalok cserjéket és több száz forint értékű fiatal fákat használnak futballkapunak. A szülők egy része eltűri, hogy a gyerek letépje a virágokat, a díszcserjék levélezését és gallyait.

A Jászai Mari téren, a Népligetben, a József Attila lakótelepen a játszótérek felszerelését ismeretlen tettesek rendszeresen tönkreteszik. A lengő teke kötelét elvagdadják, az öntözőcsöveket és öntözőfejeket ellopják. A parkőrök — csupa öreg ember — képtelenek megőrizni a parkokat. Még az sem ritka, hogy a huliánok megverik őket, ha szólanı mernek a rongálás, a parkusztítás ellen.

Összefogás és rendszabályok

Még a rendőrnek is, ha a rombolót tetten éri, két tanút kell szereznie, hogy a parkrongálást, vagy a játszótéren okozott kárt igazolhassa. Százzámra érkeznek feljelentések a hatóságokhoz a rongáló, a tudatos és nemtörődöm kártevők ellen — hiába! Az ismeretlen tetteseket általában nem sikerül kinyomozni.

A kártevők, a vandál parkusztítók közül sem ítelt el sokat a bíróság, mert honnan szerezzen a rendőr két tanút, a parkot pusztítók, vagy a játékot rombolók ellen? A budapesti ember nem szívesen tanúskodik, márpedig parkjainkat csak társadalmi összefogással védhetjük meg.

Erélyes rendszabályokra van szükség — mindenképpen — az okatlan, céltalan pusztítás ellen!

Bodnár István